

Pamięć musi trwać...

Lutyńscy i Płoscy z Płocka

Książnica Płocka
im. Władysława Broniewskiego

Pamięć musi trwać...

Lutyńscy i Płoscy z Płocka

Katalog wystawy

Książnica Płocka ul. Kościuszki 6

4300.A

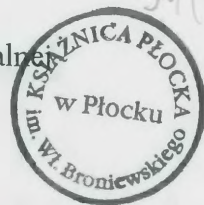
Płock 2007

Wystawa ze zbiorów
Rodzin
Lutyńskich i Płockich
Biblioteki im. Zielińskich TNP
Urzędu Stanu Cywilnego w Płocku
Książnicy Płockiej,

przygotowana
przez działy:
oświatowo-edukacyjny
oraz

informacji bibliograficznej i regionalnej
Książnicy Płockiej,

pod kierunkiem
prof. dr hab. Anny Stogowskiej
i Marii Zalewskiej - Mikulskiej

Opracowanie redakcyjne katalogu i korekta:
Maria Zalewska-Mikulska, Ewa Luma, Ewa Lilianna Matusiak

ISBN: 978-83-88028-43-X

Drukarnia
Rytter investment
09-400 Płock
ul. Przemysłowa 20
tel. 024 367 52 82

C/Ploc

Fot. na okładce:

Roman Lutyński -

wiceprzewodniczący Rady Miejskiej w Płocku, odbiera z rąk Marszałka Józefa Piłsudskiego Krzyż Walecznych dla Miasta Płocka, Płock, 10 kwietnia 1921 roku.

94(438), 07/084: 929 Lutyński (rodzina)
Płock (rodzina)

"D" 113 / 2004

„Pamięć musi trwać” to tytuł cyklu wystaw organizowanych w Dniach Historii Płocka, a prezentujących losy wybitnych płocczan i ważne wydarzenia w historii miasta. Zapoczątkowany został w roku 2000 wystawą przygotowaną z okazji 80. rocznicy obrony Płocka przed bolszewikami w sierpniu 1920 roku. Przedstawiliśmy wtedy sylwetkę **Marceliny Rościszewskiej**, dyrektorki Gimnazjum Żeńskiego w Płocku, Komendantki Służby Narodowej Kobiet Polskich na tle wydarzeń wojny polsko-bolszewickiej 1920 roku.

Kolejne ekspozycje prezentowały losy **Betleyów**, **Macieszów**, płocczan biorących udział w powstaniu warszawskim, członków Klubu Artystycznego Płocczan, wychowanków LO im. Wł. Jagiełły w 100-lecie szkoły.

Tegoroczna ekspozycja przygotowana w roku obchodów 770. rocznicy lokacji Miasta Płocka, 90. rocznicy samorządności miejskiej i 70. rocznicy powstania hejnału płockiego, prezentuje losy dwu znacznych płockich rodzin **Płoskich** i **Lutyńskich**. Postacią wiodącą ekspozycji jest **Roman Lutyński**, który 10 kwietnia 1921 roku, jako wiceprzewodniczący Rady Miejskiej przyjmował z rąk Marszałka **Józefa Piłsudskiego** Krzyż Walecznych, przyznany Miastu za bohaterską postawę jego obywateli podczas wojny obronnej 1920 roku.

Mamy świadomość, że ekspozycja przygotowana ze zbiorów rodzinnych i dokumentów archiwalnych nie daje pełnego obrazu losów prezentowanych rodzin, stanowi natomiast punkt wyjścia do dalszych badań i uzupełnień pewnych faktów, których nie ma także w opracowaniach publikowanych w formie książkowej.

W imieniu organizatorów wystawy składam serdeczne podziękowanie Pani **Zofii Włodek**, córce **Romana Lutyńskiego** oraz prof. **Annie Marii Stogowskiej** za pomoc w organizacji wystawy.

Maria Zalewska – Mikulska
Dyrektor Książnicy Płockiej

Lutyńscy i Płoscy z Płocka

Historia widziana przez pryzmat życia poszczególnych ludzi, życie ludzkie widziane w świetle wydarzeń historycznych. Historia miasta, regionu i kraju. Wpływ, jaki na życie poszczególnych ludzi miały wydarzenia polityczne, a zwłaszcza wojny. Jak w swej działalności zawodowej i społecznej wykorzystywano okresy pokoju i stabilizacji? Oto pytania, na które starano się odpowiedzieć, prezentując życiorysy poszczególnych przedstawicieli rodziny *Lutyńskich i Płoskich*.

Rodzinne pamiątki - wycinki prasowe, zdjęcia, dokumenty, odznaczenia państwowe oraz drukowane prace - świadczą o dokonaniach poszczególnych osób. Ukazują ich pracę zawodową i działalność społeczną, postawę moralną i głęboki patriotyzm.

Wystawa pokazuje dwa pokolenia inteligencji polskiej - pierwsze urodzone w niewoli narodowej, a drugie już w niepodległej Polsce - ludzi, których charaktery kształtowały się w domu rodzinnym oraz w szkole.

Rodziny *Lutyńskich i Płoskich* znane były ze swej aktywności na rzecz środowiska płockiego. To oni - *Lutyńscy i Płoscy* - tworzyli polską oświatę, podejmowali się ratowania narodowych dóbr kultury. Nieśli kaganek oświaty jako wybitni wychowawcy młodzieży płockiej. Zajmowali także trudne i eksponowane stanowiska w administracji samorządowej. Dbali o rozwój gospodarczy miasta. Imponowali nie tylko wiedzą, ale też odwagą i wielkim patriotyzmem. Zawsze stawali w obronie ukochanej Ojczyzny.

Młodsze pokolenie zacnych rodów to wybitni polscy intelektualiści, profesorowie wyższych uczelni, którzy swą wiedzą służyli krajowi. Zawsze jednak z miłością i szacunkiem wracali do Płocka, starając się i tutaj być przydatnymi w dziedzinach, które reprezentowali. Dziś, gdy tak boleśnie odczuwamy brak autorytetów, należy przypominać zasługi tych wybitnych ludzi.

Choć saga rodziny *Lutyńskich* sięga odległych czasów¹, my rozpoczniemy ją od *Franciszka Lutyńskiego* - wielkiego patrioty, który za udział w powstaniu styczniowym został zesłany w głąb Rosji,

1. W. Lutyński, Opowiadania rodzinne, „Notatki Płockie” 2002 nr 2/191 s. 43-48

do Kaługi. Po powrocie osiadł w Duninowie koło Płocka. W 1887 roku ożenił się z córką nauczyciela szkół średnich *Marią Paciorkowską*. Trudności związane z administracją dzierżawionych majątków ziemskich sprawiły, że rodzina przeniósła się do Płocka. Tu *Franciszek Lutyński* pracował jako poborca mostowy i z trudem utrzymywał troje dzieci. Atmosfera patriotyzmu panująca w domu rodzinnym i kłopoty związane z ciężkimi warunkami materialnymi ukształtowały dalsze życie i postawę dzieci. Mimo biedy panującej w domu bracia: *Bronisław, Roman i Czesław Lutyńscy* zdobyli wyższe wykształcenie.²

Najstarszy *Bronisław Eugeniusz* (1885-1974) - ksiądz, doktor teologii, kanonik kapituły pułtuskiej, urodził się w Duninowie. Po czterech latach nauki w Gimnazjum Gubernialnym w Płocku został usunięty ze szkoły przez władze carskie za działalność patriotyczną. Naukę kontynuował w Kijowie. Po powrocie do Płocka wstąpił do miejscowego Seminarium Duchownego i w 1908 roku otrzymał święcenia kapłańskie. Dalsze studia odbywał w Innsbrucku oraz w Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie. Do kraju powrócił w 1913 roku, lecz władze nie zgodziły się na prowadzenie przez niego lekcji religii w płockich szkołach. Zamieszkał wówczas w Wyszkanie, gdzie nauczał w miejscowej szkole. Dał się poznać jako organizator polskiego szkolnictwa. W latach 1914-1920 był dyrektorem 8-klasowego miejscowego gimnazjum. W 1919 roku zapisał się na studia filozoficzne na Uniwersytecie Jagiellońskim. Gdy wybuchła wojna polsko-rosyjska 1920 roku, wstąpił razem ze swoimi uczniami do wojska, aby bronić niepodległości Ojczyzny. Został kapelanem 8. dywizji Armii Polskiej. W uznaniu zasług Marszałek *Józef Piłsudski* w Warszawie odznaczył go Krzyżem Zasługi. Po wojnie w stopniu majora uczył w szkołach wojskowych w Wilnie i Krakowie. Rozpoczęte przed wojną studia filozoficzne ukończył w 1922 roku. W 1928 roku na podstawie pracy „Metoda introspekcji eksperymentalnej i jej stosowalność przy badaniu woli” obronił doktorat na Uniwersytecie Jagiellońskim. Już w 1925 roku powrócił do Płocka i został nauczycielem w Gimnazjum im. Wł. Jagiełły. Redagował pismo „Głos Płockiej Młodzieży”. Założył Instytut Psychologiczny

2. A. Stogowska, Panowie Lutyńscy i Płoccy z „Jagiellonki” [w:] 100-lat Jagiellonki, Płock 2006 s.321-327

„Augustineum”. Był aktywnym członkiem Towarzystwa Naukowego Płockiego. Współpracował z prezesem Towarzystwa *Aleksandrem Macieszą*. Wygłaszał odczyty z dziedziny pedagogiki i psychologii, m. in. „Rola psychologii w szkole”, „Ogólne linie rozwoju dziecka” i inne. W czasie II wojny światowej wiele razy aresztowało go Gestapo, osadzając w więzieniach (Płock) i obozach (Golub, Toruń). Dzięki dobrej znajomości języka niemieckiego, kilkakrotnie udało mu się ocalić życie. Mimo zagrożenia podejmował działalność charytatywną. Pomagał szczególnie księżom przebywającym w obozach. Wysyłał paczki z żywnością i pieniądze. Aresztowany ponownie przez Gestapo przebywał w więzieniu na Pawiaku. W 1944 roku został odbity razem z innymi więźniami przez AK. Uczestniczył w powstaniu warszawskim jako pracownik Czerwonego Krzyża. Po wojnie przybył do Płocka i jako jeden z pierwszych organizował szkolnictwo średnie. Pracował w „Jagiellonce” jako prefekt do 1949 roku, kiedy to został zawieszony w czynnościach przez kuratora. Przeszedł wówczas na emeryturę. Nie zakończył jednak działalności i rozpoczął służbę kościelną. Był administratorem kilku parafii. Prowadził aktywny tryb życia. Był powszechnie znanym i szanowanym księdzem w Płocku. Otrzymał tytuł kanonika kapituły pułtuskiej. Zmarł w 1974 roku. Jego pogrzeb stał się dużym i nie zapomnianym wydarzeniem dla mieszkańców Płocka. Uczestniczyło w nim 100 księży, rzesze wychowanków „Jagiellonki”, przyjaciele i sympatycy. Był bowiem niezwykle osobowością w pejzażu Płocka.³

Najmłodszy brat *Czesław* (1889-1971) był doktorem medycyny. Jako uczestnik walk o swobody narodowe w latach 1905-1907 został wydalony z Gimnazjum Gubernialnego w Płocku. Przyjęto go do nowego Gimnazjum Polskiego. Jednak uczestnictwo w tajnych zebraniach młodzieży spowodowało, że i tu został skreślony z listy uczniów. Choć wydalono go ze szkoły bez uzyskania świadectwa, to Rada Pedagogiczna specjalnym pismem z 1907 roku potwierdziła zakres przerobionego materiału i uznała, że ukończył szkołę z bardzo dobrym wynikiem. Musiał jednak opuścić Królestwo Polskie. Podjął próbę dalszej nauki wyjeżdżając do Paryża, gdzie został wciągnięty w poczet studentów

3. Informacje od Pani Reginy Lutyńskiej.

na Sorbonie. Przeniósł się jednak do Tambowa w Rosji, aby tam zdać maturę. W Rosji ukończył studia medyczne na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu w Charkowie. W czasie I wojny światowej został wcielony do wojska carskiego i jako lekarz wojskowy pracował w Brizańsku, Kijowie i Kiszyniowie. W 1918 roku dostał się do niewoli niemieckiej. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości zamieszkał w Brześciu, gdzie organizował placówki sanitarne. W 1926 roku przybył do Poznania, gdzie nostryfikował dyplom i uzyskał tytuł doktora nauk medycznych Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu w Poznaniu. Pracował w kilku miejscowościach. W czasie II wojny światowej działał w AK. Został aresztowany i przewieziony do obozu w Oświęcimiu, gdzie przebywał do 1945 roku. Uratował życie wielu więźniów. Do Płocka już nie wrócił. Był cenionym lekarzem i dyrektorem Szpitala Miejskiego w Krakowie i ordynatorem Oddziału Zakaźnego. Dał się tam poznać jako wspaniały organizator. Rozbudował szpital, zatrudnił wybitnych lekarzy. W latach 1950-59 był dyrektorem Sanatorium Przeciwgruźliczego w Rabsztynie koło Olkusza. W roku 1959 przeszedł na zasłużoną emeryturę, ale swój zawód uprawiał do końca życia. Zmarł 1971 roku. Jego syn, profesor *Roman Lutyński* podtrzymuje tradycje zawodowe ojca.

Z rodzeństwa *Lutyńskich* najbardziej zasłużony dla Płocka był *Roman Wincenty Lutyński* (1887-1968) – prawnik, adwokat, działacz społeczny, prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego. *Roman Lutyński* urodził się w Duninowie. Już od wczesnego dzieciństwa musiał zapracować na swoje utrzymanie. Jako uczeń szkół płockich utrzymywał się z udzielania korepetycji, a latem dorabiał na tzw. „kondycjach”, pomagając uzupełnić wiedzę i dotrzymując towarzystwa młodszym, zamożniejszym uczniom. Sam także dokształcał się na tajnych kompletach, zwłaszcza w dziedzinie literatury polskiej i historii. Za udział w strajku uczniowskim w 1905 roku został wydalony z Gimnazjum Gubernialnego. Przyjęto go wówczas do I Gimnazjum Polskiego. Ukończenie szkoły polskiej nie dawało jednak prawa podjęcia studiów wyższych. Szukając możliwości rozwiązania skomplikowanego problemu życiowego udał się, podobnie jak brat Czesław, w głąb Rosji, do dalekiego Tambowa, gdzie podjął naukę w celu uzyskania matury. Po jej otrzymaniu wstąpił na Wydział Prawa Uniwersytetu w Charkowie. Również jako student udzielał się

w tajnych polskich kółkach. Po ukończeniu studiów powrócił do Płocka i rozpoczął aplikację w kancelarii *Jana Ligowskiego*. Równocześnie pracował jako nauczyciel języka rosyjskiego i historii starożytnej w Gimnazjum Polskim i Gimnazjum Żeńskim, gdzie pracowała jego przyszła żona *Anna*, córka znanego w Płocku działacza społecznego *Władysława Płoskiego*. *Roman Lutyński* dał się wówczas poznać jako działacz oświatowy. W czasie I wojny światowej był przewodniczącym Wydziału Opieki nad Dziećmi Rady Opiekuńczej miasta Płocka. Po zakończeniu I wojny światowej powierzono mu kierownictwo Domu Ludowego, gdzie prowadził akcję oświatową i popularyzatorską. Razem z *Kazimierzem Kühnem* uruchomił II Polskie Gimnazjum w Płocku (późniejsza „Małachowianka”), w którym został nauczycielem. Widząc konieczność przygotowania nowej, młodej kadry dla szkolnictwa polskiego, *Lutyński* wraz z *Aleksandrem Macieszą* i *Adamem Grabowskim* organizował kursy wakacyjne. Dużym i cennym przedsięwzięciem było utworzenie Seminarium Nauczycielskiego Męskiego i Żeńskiego. *Lutyński* należał do Rady Pedagogicznej i grona cenionych nauczycieli współpracujących z dyrektorem *Hipolitem Rościszewskim*. Jako działacz oświatowy odegrał dużą rolę w tworzeniu polskiego szkolnictwa. Z racji swego wykształcenia prawniczego w 1917 roku został jednym z pierwszych podprokuratorów Królewsko-Polskiego Sądu Okręgowego w Płocku. Ubiegał się o stanowisko sędziego, jednak powszechnie uważany był za człowieka lewicy, a to zaważyło na jego karierze zawodowej. W 1921 roku zaproponowano mu stanowisko prezesa Sądu Okręgowego w Grodnie, jednak - nie chcąc pozostawiać rodziny w Płocku - funkcję tę pełnił krótko.

W pierwszych wyborach do Rady Miejskiej 9 września 1919 roku został radnym z ramienia PPS, a następnie wiceprzewodniczącym Rady. Wybuch wojny polsko-bolszewickiej sprawił, że wstąpił ochotniczo do wojska. Kiedy w 1921 roku Naczelnik Państwa *Józef Piłsudski* przyjechał do Płocka, by odznaczyć Miasto i jego mieszkańców za bohaterstwo, to właśnie *Romanowi Lutyńskiemu* przypadł w udziale honor odebrania z rąk Marszałka Krzyża Walecznych i wygłoszenie płomiennego przemówienia, w którym przypomniał tragiczne dla miasta wydarzenia.

W okresie międzywojennym prowadził własną kancelarię adwokacką i zasłynął jako obrońca ubogich włościan. Występował też jako obrońca w procesach politycznych. Związany z ruchem ludowym, uważany był za przywódcę PSL „Wyzwolenie” na Mazowszu Płockim, a po zjednoczeniu ruchu był w latach 1931–1935 rzeczywistym przywódcą ludowców. Działalność polityczna miała przełożenie na jego dalsze losy, zwłaszcza w czasie II wojny światowej i w okresie Polski Ludowej. Poszukiwany przez Niemców, ukrywał się w Warszawie i podejmował różnych, nawet fizycznych prac, by utrzymać rodzinę. Po zakończeniu wojny powrócił do Płocka. Jako jeden z pierwszych adwokatów, w maju 1945 roku, otworzył kancelarię prawną i – jak dawniej – specjalizował się w sprawach chłopskich, nadal będąc aktywnym działaczem Stronnictwa Ludowego (przekształconego w 1946 roku w Polskie Stronnictwo Ludowe), za co zresztą zawieszono go na jakiś czas w prawie wykonywania zawodu. Jednak po interwencjach Rady Adwokackiej decyzję cofnięto. Po 1952 roku, pozostając członkiem Zespołu Adwokackiego Nr 1 w Płocku, był jednocześnie radcą prawnym w Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”.

Piękną kartę w życiorysie *Romana Lutyńskiego* stanowi prezesura Towarzystwa Naukowego Płockiego. 7 lutego 1950 roku, po aresztowaniu prezesa *Bolesława Jędrzejewskiego*⁴, nie bacząc na represje stosowane wobec inteligencji polskiej, *Lutyński* przyjął zaszczytną, acz wyjątkowo wówczas trudną i niewdzięczną do pełnienia, funkcję. Był już znanym w Płocku działaczem społecznym, miał za sobą pracę w administracji samorządowej miasta, dał się poznać jako znakomity obrońca pokrzywdzonych. Wraz z bratem, księdzem dr. *Bronisławem Lutyńskim*, jeszcze przed II wojną światową był aktywnym członkiem TNP. Prezes *Aleksander Maciesza* już wtedy cenił zaangażowanie i wkład wnoszony przez obu braci *Lutyńskich* w tworzenie polskiej oświaty w Płocku. Zachowany protokół z Walnego Zgromadzenia TNP, datowany na 29 stycznia 1936 roku, podpisał właśnie *Roman Lutyński*, wówczas sekretarz

4. W protokole z dnia 28 stycznia figuruje już jako prezes, oficjalne objęcie później, gdy zebrał się pełny Zarząd, Protokoły posiedzenia Zarządu TNP. M. Kieffer i K. Askanas podają, że funkcję sprawował od 7 II 1950 r. do 6 czerwca 1957, podobnie T. Bodal, *Towarzystwo Naukowe Płockie w latach 1945-1995*, Płock [1995] s. 44

5. R. Lutyński, *Po 30 latach, „Życie Mazowsza”* 1935 nr 1

Towarzystwa. Współpracował również z redakcją „Życia Mazowsza”, na łamach którego opublikował własne wspomnienia dotyczące polskiego szkolnictwa w Płocku⁵. Natomiast ksiądz dr *Bronisław Lutyński*, znakomity pedagog i psycholog, znany był z działalności naukowej. To on w okresie międzywojennym zainicjował utworzenie Wydziału Pedagogicznego w TNP⁶ i wygłaszał dla nauczycieli płockich wiele interesujących wykładów z psychologii i pedagogiki. Dla miejscowego środowiska był uznanym autorytetem naukowym.

Kierowanie społeczną organizacją z tak wielkimi tradycjami na niwie kultury i oświaty, w dodatku w warunkach represji prowadzonych wobec inteligencji polskiej, było aktem wyjątkowej odwagi, zwłaszcza po wspomnianym już aresztowaniu w 1949 roku prezesa *Jędrzejewskiego*. Decyzja *Romana Lutyńskiego* o przyjęciu prezesury TNP spotkała się z podziwem i uznaniem środowiska. *Maria Kieffer* pisała: „Nowy prezes podjął pracę w trudnych warunkach, gdy nikt inny nie chciał zastąpić *Bolesława Jędrzejewskiego*”⁷. *Kazimierz Askanas* relacjonował: „Po nagłym aresztowaniu w roku 1949 prezesa Towarzystwa pod niesłusznym zarzutem postępowania o charakterze politycznym, nikt nie chciał się zająć prowadzeniem Towarzystwa, zasłużonej, czcigodnej instytucji. W tej sytuacji *Roman Lutyński* okazał się jedynym w mieście człowiekiem, który z właściwą sobie odwagą zdecydował się przyjąć odpowiedzialność za losy tej ważnej dla miasta i regionu placówki”⁸. Oprócz *Romana Lutyńskiego* do Zarządu wybrano *Czesława Idźkiewicza*, *ks. Józefa Góralskiego*, *Tomasza Godeckiego*, *Ignacego Kurskiego*, a na zastępców *Antoniego Pęczka*, *P. Jawtuchowicza* oraz *Kazimierza Gelinka*.

Utrzymanie Towarzystwa nie było łatwe. Upaństwowienie zbiorów muzealnych, jak określano oficjalnie przekazanie ich w zarząd i użytkowanie⁹, nastąpiło 19 grudnia 1949 roku i zachwiało losem tej szacownej organizacji. Zwłaszcza, że nie tylko pozbawiło stowarzyszenie cennych zbiorów, ale także pewnych funduszy pozyskiwanych

6. A. Stogowska, Rola intelektualna i kulturotwórcza Towarzystwa Naukowego Płockiego w latach 1820-1830 1907-1939, Płock 1998 s. 215-216

7. M. Kieffer, Zarys dziejów Towarzystwa Naukowego Płockiego [w:] Towarzystwo Naukowe Płockie 1820-1830-1907-1957, Płock 1957 s. 55

8. K. Askanas, op. cit. s. 60

9. Protokół posiedzenia Zarządu TNP z dn. 7 stycznia 1950 r., Biblioteka Zielińskich sygn. 442

przez Muzeum. Dalsze losy Biblioteki im. Zielińskich były zagrożone - zniszczone biblioteki warszawskie z zazdrością patrzyły na ocalałe i cenne płockie książki. Używały wszelkich pretekstów, by je przejąć w swoje posiadanie. Największą zasługą prezesa *Lutyńskiego* było uratowanie Biblioteki im. Zielińskich w Płocku i zabezpieczenie dalszego działania Towarzystwa przez stałą dotację finansową otrzymywaną z Polskiej Akademii Nauk. Nawiązanie kontaktu z PAN przyniosło też inne efekty - możliwość prowadzenia własnych prac naukowych i akcji popularyzatorskich w postaci odczytów wygłaszanych przez znakomitych polskich uczonych.

Swą owocną działalność prezesa TNP *Roman Lutyński* zakończył 26 maja 1957 roku, kiedy to zrezygnował z funkcji, tłumacząc się brakiem sił i podeszłym wiekiem. Miał wówczas 70 lat. Walne Zgromadzenie wybrało wtedy na prezesa adwokata *Tadeusza Gierzyńskiego*, który pracował z *Lutyńskim* w jednej kancelarii i był poniekąd wychowankiem swego wielkiego poprzednika. *Roman Lutyński* jeszcze przez kilka lat był członkiem Zarządu TNP. Służył ochoczo swym doświadczeniem i radą.

W 1963 roku *Roman Lutyński* przeszedł na emeryturę. Przeniósł się wówczas z Płocka do Warszawy i zamieszkał u córki *Zofii Włodek*. Mimo podeszłego wieku starał się jeszcze pracować społecznie dla dzielnicy Sadyba. Był w Radzie Spółdzielni i należał do Towarzystwa Krzewienia Kultury. Zmarł 1 grudnia 1968 roku, pozostawiając żonę *Annę z Płockich* i czworo dzieci: *Władysława, Jana, Zofię i Marię*.

Żoną *Romana Lutyńskiego* była *Anna z Płockich* (1893-1989), nauczycielka Gimnazjum Żeńskiego, córka zasłużonego działacza społecznego *Władysława*. W latach 1953-1957 *Anna Lutyńska* podjęła pracę w Bibliotece im. Zielińskich. Pracowała w dziale „Mazoviana”, tworząc katalog regionalistów. Zbierała także materiały dotyczące płocczan. W „Słowniku Biograficznym” opublikowała szereg biogramów zasłużonych Mazowszan. Jej artykuły można także znaleźć w „Notatkach Płockich”. W okolicznościowym wydawnictwie o Towarzystwie Naukowym Płockim znalazł się napisany przez nią biogram *Marii Macieszyny*.¹⁰

10. A. Lutyńska, *Maria Macieszyna* [w:] Towarzystwo Naukowe Płockie, Płock 1957 s. 135-150

Ojciec *Anny* - **Władysław Płoski** (1861-1946), ziemianin, działacz społeczny. Ukończył Gimnazjum Gubernialne w Płocku i podjął studia prawnicze na Uniwersytecie Warszawskim. Następnie przeniósł się do Instytutu Rolniczo-Leśnego w Puławach. Za działalność patriotyczną w 1887 roku został relegowany z uczelni. Chcąc zarobić na własne utrzymanie, razem z kolegami - *Michałem Bojanowskim* i *Adamem Hemplem* - wydzierżawił majątek Wrogocin koło Drobina. Za prowadzenie działalności oświatowej wśród chłopów został aresztowany i osadzony w twierdzy w Petersburgu. Tam poznał swoją przyszłą żonę *Marię*, która przychodziła odwiedzać więźniów.¹¹ Po powrocie do Płocka w 1897 roku został aktywnym działaczem Towarzystwa Rolniczego. W 1904 roku nabył liczący 310 ha ziemi majątek Nagórki Dobrskie. Nie zaprzestał jednak swej działalności politycznej. Udzielał się społecznie - jako aktywny działacz Polskiej Macierzy Szkolnej, był też organizatorem polskiego szkolnictwa. *Maria Macieszyna* tak o nim pisała: „Pan *Płoski* jest człowiekiem uczciwym, szlachetnym, pełnym poświęcenia się, obywatelem miłującym swój kraj. Dla miłości do kraju narażał się niejednokrotnie za swą działalność w murach więzienia”.¹² W 1906 roku władze carskie skazały *Płoskiego* na opuszczenie Królestwa. Jednak na mocy amnestii wyroku nie wykonano.

Władysław Płoski należał do Narodowej Demokracji, Ligi Narodowej. Był prezesem Stronnictwa Narodowego w Płocku. Udzielał się również w Towarzystwie Opieki nad Robotnikami. Wielkie są jego zasługi na niwie płockiej oświaty. Aktywnie działał (pełniąc funkcję skarbnika) w Towarzystwie Szkoła Średnia, które - chcąc zapewnić dzieciom naukę w polskiej szkole - utworzyło I Gimnazjum Polskie. Po wybudowaniu ze składek społecznych okazałego i nowoczesnego gmachu szkolnego, *Płoski* należał do Rady Opiekuńczej gimnazjum.

Piękną, ale bolesną kartą w dziejach rodzinnych zapisali się synowie *Władysława*. **Jan** (1896-1920), który w 1914 roku ukończył szkołę z wyróżnieniem i podjął studia rolnicze na SGGW w Warszawie oraz **Stanisław** (1897-1920), który po ukończeniu gimnazjum studiował

11. M. Macieszyna, Pamiętnik Płocczanki oprac. A. Stogowska, Płock 1998 s. 312-314

12. Ibidem

prawo na Uniwersytecie Warszawskim. Jeszcze w trakcie studiów obaj zaciągnęli się do wojska i zginęli w obronie Ojczyzny. Ich nazwiska figurują na tablicach pamiątkowych w Liceum Ogólnokształcącym im. Władysława Jagiełły. Trzeci syn – **Kazimierz** – który w okresie międzywojennym zarządzał majątkiem rodzinnym Nagórki Dobrskie, został zmobilizowany do wojska w czasie II wojny światowej. *Kazimierz* opuścił Polskę i nigdy do kraju nie wrócił. Osiadł w Londynie i tam zmarł. Majątek rodzinny *Płoskich* zajęli Niemcy, wyrzucając sędziwego właściciela *Władysława Płoskiego*, który udał się w tej sytuacji do swej córki *Anny* zamieszkałej w Borowiczkach pod Płockiem. Tam został aresztowany razem z biskupami płockimi *Antonim Julianem Nowowiejskim* i *Leonem Wetmańskim* i osadzony w obozie. Udało mu się jednak przeżyć. Po powrocie z obozu mieszkał w Warszawie, a po wojnie wrócił do Płocka. Tu w 1945 roku został aresztowany przez UB. Jego majątek, Nagórki Dobrskie, z rąk niemieckich przeszedł w polskie i został skonfiskowany. Ciężkie przeżycia i więzienie spowodowały rychłą śmierć *Władysława Płoskiego* w 1946 roku.

Żona *Władysława*, ***Maria z Mielczarskich Płoska*** (1866-1949) była działaczką społeczną. Miała wielkie zasługi dla polskiej oświaty. Po ukończeniu gimnazjum w Warszawie w 1890 roku wyjechała do Petersburga, aby pomóc bratu aresztowanemu za nawoływanie do obchodów święta 1-maja. Jako aktywna działaczka Towarzystwa Opieki nad Więźniami Politycznymi odwiedzała więźniów, pomagając im w różnych sprawach. W takich okolicznościach poznała swego przyszłego męża *Władysława*, który w tamtym okresie został skazany za tajne nauczanie. Po odbyciu kary *Władysław* i *Maria* zawarli związek małżeński w Wilnie 1893 roku i powrócili do wydzierżawionego majątku Wrogocin pod Płockiem. *Maria* prowadziła tajne nauczanie dla służby folwarcznej. Jako pierwsza na Mazowszu zorganizowała teatr ludowy. Jak już wcześniej powiedziano, w 1904 roku *Płoscy* zakupili majątek Nagórki Dobrskie koło Drobin.¹³ Założyli tam ochronkę dla dzieci oraz szkołkę elementarną.¹⁴ *Maria Płoska* była też aktywną działaczką Koła Ziemianek. Już w 1898 roku zorganizowała w Drobinie

13. Ziemiańskie polscy XX wieku. Słownik biograficzny, Warszawa 1992-1998 T. III cz. 1

14. M. Macieszyna, *Maria Płoska* jako pracownica oświatowo-niepodległościowa „Głos Ziemi Płockiej” 1936 nr 266

pierwsze w powiecie plockim koło, które w 1918 roku przekształcono w Koło Gospodyń Wiejskich. Była także działaczką Kółek Rolniczych w Towarzystwie Rolniczym, uczyła kobiety wiejskie nowoczesnego gospodarowania. Działalność *Marii Płoskiej* zyskała powszechny szacunek i uznanie, które widoczne było zwłaszcza podczas uroczystości jubileuszu 45-lecia jej pracy w 1936 roku. Uroczystość była w Płocku dużym wydarzeniem i skupiła znakomitości plockie, z biskupami plockimi, starostami i intelektualistami.¹⁵

Zasługi rodziny *Płoskich* dla Płocka i regionu były faktycznie wielkie i dotychczas niedocenione.¹⁶ Warto więc jeszcze wspomnieć o *Edmundzie Walentym* (1859-1942), prawniku i publicyście, który jako jedyny doczekał się w Płocku ulicy swego imienia. Był uczniem Gimnazjum Gubernialnego w Płocku, gdzie przyjaźnił się z *Ludwikiem Krzywickim* i *Aleksandrem Dębskim*. Właśnie ta przyjaźń miała wpływ na jego dalsze życie. Był wyróżniającym się i zdolnym uczniem – szkołę ukończył ze srebrnym medalem. Wstąpił na Wydział Prawa Uniwersytetu w Petersburgu. Tam uczestnicząc w życiu konspiracyjnym „Gminy Polskiej” poznał zasady socjalizmu i pozostał mu wierny przez całe życie. Należał do grona najbliższych współpracowników *Ludwika Waryńskiego* i założycieli „Wielkiego Proletariatu”. Redagował też pisma: „Proletariat”, „Kurier Codzienny” i „Przegląd Tygodniowy”. Aresztowany w 1883 roku, był więziony w X Pawilonie Cytadeli Warszawskiej. Sądzony w procesie 25. Proletariatczyków w 1886 roku został skazany na 16 lat katorgi. Przez 12 lat przebywał - wraz z żoną, która zdecydowała się na dobrowolne zesłanie - na Sachalinie. Po rewolucji 1905 roku uciekł do Japonii, skąd przedostał się do Galicji. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości został prezesem Sądu Okręgowego we Włocławku. Był senatorem w II Rzeczypospolitej. Po przejściu na emeryturę w 1930 roku utrzymywał żywe kontakty z Płockiem. Był członkiem Towarzystwa Naukowego Plockiego, które wydało jego „Wspomnienia. Czasy uniwersyteckie”.¹⁷

Synem *Anny i Romana Lutyńskich* był *Władysław* (1919-2002),

15. S. Tarnowska, W dniu Jubileuszu, „Głos Mazowiecki” 1936 nr 260; M. Macieszyna, 45 lat pracy dla Polski i jej kultury „Głos Mazowiecki” 1936 nr 236 oraz S. Kwasiborski, Z życia zacnej Polki, „Życie Mazowsza” 1936 nr 10-11

16. A. Stogowska, Panowie Lutyńscy i Płoscy z „Jagiellonki” [w:] 100- lat „Jagiellonki”, Płock 2006, s.321-326

17. E. Płoski, Wspomnienia. Czasy uniwersyteckie, Płock 1938

prawnik i profesor weterynarii. Ukończył Gimnazjum im. Króla Władysława Jagiełły w Płocku w 1937 roku i rozpoczął studia prawnicze na Uniwersytecie Warszawskim. Jednak wybuch II wojny światowej uniemożliwił mu ich ukończenie. Powrócił do rodziców, którzy mieszkali w Borowiczkach koło Płocka. Wkrótce jednak, razem ze swymi dziadkami *Marią i Władysławem Płoskimi*, został aresztowany przez Niemców i osadzony w obozie. Następnie przebywał w Królewcu, gdzie pracował przy rozładunku statków. Po udanej ucieczce został rządcą majątku Życzyn. Tam poznał swoją przyszłą żonę *Jadwigę z Bojanowskich*. Dziadek *Jadwigi, Michał Bojanowski*, był znanym na Mazowszu społecznikiem, posłem do II Dumy Państwowej w 1907 roku, posłem do Sejmu polskiego w latach 1919-1920 i senatorem w latach 1922-1929. Był także przyjacielem dziadka *Władysława Lutyńskiego - Władysława Płoskiego*, z którym studiował i gospodarował w majątku Wrogocin w powiecie płockim. Przez małżeństwo *Jadwigi Bojanowskiej i Władysława Lutyńskiego* połączyły się rodziny znanych i cenionych działaczy mazowieckich. Swe wojenne losy *Władysław* opublikował w artykule „Moje wojenne wspomnienia”.¹⁸ Po zakończeniu II wojny *Władysław* - chcąc uniknąć powołania do wojska - zdecydował się na studia na Wydziale Weterynarii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Równocześnie kontynuował rozpoczęte przed wojną studia prawnicze. Po zakończeniu nauki powrócił do Warszawy, gdzie został asystentem w katedrze Anatomii Zwierząt Domowych Wydziału Weterynaryjnego Uniwersytetu Warszawskiego. W 1975 roku uzyskał tytuł doktora i przeniósł się do Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego. Na podstawie rozprawy: „Administracja weterynaryjna i weterynaria sądowa” uzyskał tytuł doktora habilitowanego. Ukończenie dwóch kierunków studiów: prawa i weterynarii sprawiło, że był wybitnym autorytetem naukowym w dziedzinie prawa weterynaryjnego. Tytuł profesora uzyskał w 1989 roku. Stworzył podwaliny do reprezentowanej przez siebie dziedziny. W dorobku naukowym *Władysława Lutyńskiego* znalazło się wiele książek. Był także organizatorem wielu sesji naukowych, konferencji i sympozjów. Brał czynny udział w życiu uczelni. W Instytucie Chorób Zakaźnych i Inwazyjnych na Wydziale Weterynarii pełnił funkcję

18. W. Lutyński, *Moje wojenne wspomnienia*, „Płocki Rocznik Historyczno-Archiwalny”, 1999 T. V s. 195-204

dyrektora. Pracował w różnych komisjach uczelnianych. Aktywnie uczestniczył w życiu społecznym. Brał udział w pracach Polskiego Towarzystwa Weterynaryjnego, Zrzeszenia Lekarzy i Techników Weterynarii. Był członkiem rady programowej czasopism: „Medycyna Weterynaryjna” i „Życie Weterynaryjne”. Często przyjeżdżał do Płocka. Był członkiem Towarzystwa Naukowego Płockiego. Interesował się także losami własnej rodziny. Opublikował „Opowiadania rodzinne” oraz własne wspomnienia z czasów hitlerowskiej okupacji. Mawiał, że ma sentyment do rodzinnego miasta. Bardzo chciał, aby pamięć o *Lutyńskich* i *Płoskich* w Płocku nie zaginęła.

Młodszy syn *Anny* i *Romana* - **Jan Lutyński** (1921-1988) był profesorem socjologii Uniwersytetu Łódzkiego. On także skończył „Jagiellonkę” w 1939 roku. Zaraz po maturze dostał się do Junackich Hufców Pracy w Osowcu.¹⁹ Stamtąd przeniesiony został do Oddziału Dywizyjnego Kursu Podchorążych Rezerwy w Lidzie. Brał udział w działaniach wojennych we wrześniu 1939 roku. Po zajęciu Litwy przez Związek Sowiecki, został internowany i osadzony w obozie. Wiosną, ze względu na młody wiek, został zwolniony. Pozostał na Wileńszczyźnie i podejmował różne prace fizyczne i biurowe. Po wkroczeniu Niemców w 1940 roku przeniósł się na Białoruś, gdzie został gajowym. Współpracował z AK, wstąpił do oddziałów partyzanckich Okręgu Wileńskiego. Został aresztowany w 1944 roku przez NKWD i osadzony w obozie dla żołnierzy AK w Kałudze (gdzie przebywał jego dziad *Franciszek*, zesłaniec po powstaniu styczniowym). Po odmowie złożenia przysięgi na wierność Związkowi Radzieckiemu został zesłany do obozu na północ od Moskwy. Do kraju wrócił w 1946 roku. Zapisał się na studia prawnicze na Uniwersytecie Łódzkim. Wkrótce jednak zmienił kierunek nauki na socjologię. Był zdolnym i wyróżniającym się studentem. Już jako student pracował naukowo pod kierunkiem prof. Józefa Chałasińskiego. Po ukończeniu studiów w 1948 roku został na uczelni jako asystent, lecz wobec likwidacji kierunku wykładał w Wyższej Szkole Aktorskiej. Pracował w Pracowni Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego PAN. Mimo utrudnień, jego kariera naukowa potoczyła się szybko. W 1951 roku uzyskał doktorat za pracę

19. R. Kuffel, Jagiellończyków biografie niepospolite, Płock 2006 s. 92

„Rozwój koncepcji społeczeństwa pierwotnego”. W 1954 roku po złożeniu pracy pt. „Ewolucjonizm w anglosaskiej etymologii” został docentem.²⁰ W 1957 roku, gdy reaktywowano socjologię w placówkach naukowych, przeszedł do Instytutu Filozofii i Socjologii PAN. Jesienią powrócił na uczelnię na Wydział Filozoficzno-Historyczny w Katedrze Socjologii. Jako przedstawiciel polskiej elity intelektualnej brał udział w konferencjach i zjazdach naukowych, m. in. Paryżu. Był stypendystą Fundacji Forda w USA w 1959 roku. W latach 1961-1963 był prodziekanem Wydziału Ekonomicznego, od 1970-1976 kierownikiem Instytutu Socjologii. Był też członkiem Senatu Uniwersytetu Łódzkiego (1979-1984) i Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego (1982-1986). W 1971 roku otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1980 - profesora zwyczajnego. Uważany jest za jednego z najwybitniejszych socjologów polskich wykształconych po 1945 roku. Był założycielem Polskiego Towarzystwa Socjologicznego. Wydawał i redagował „Przegląd Socjologiczny”. Działał w międzynarodowych towarzystwach, m. in. w UNESCO. Dorobek naukowy profesora *Jana Lutyńskiego* to ponad 100 publikacji. Analizował i badał rozmaite dziedziny rzeczywistości społecznej. Jako jeden z nielicznych poparł strajk studencki w 1981 roku. Był doradcą i mediatorem. Należał do „Solidarności”. Pełnił funkcję doradcy i eksperta Zarządu Regionalnego oraz był współzałożycielem Klubu Myśli Politycznej przy Uniwersytecie Łódzkim. Utrzymywał serdeczne kontakty ze swymi kolegami z „Jagiellonki”.

prof. dr hab.
Anna Maria Stogowska

4300 A

20. Słownik biograficzny socjologii polskiej pod red. W. Winclawskiego, Toruń 2004 T. II s. 248-252

Bracia bliźniacy *Władysław* (1861-1946) i *Antoni* (1861- ?) Płoscy

Rodzina *Płoskich*, 1926 r.

*Maria Płoska (1866-1949),
Nagórki Dobrskie, 1936 r.*

*Władysław Płoski,
Petersburg*

Jan Płoski (1896-1920)

Stanisław Płoski (1897-1920)

Kazimierz Płoski (1901-1959)

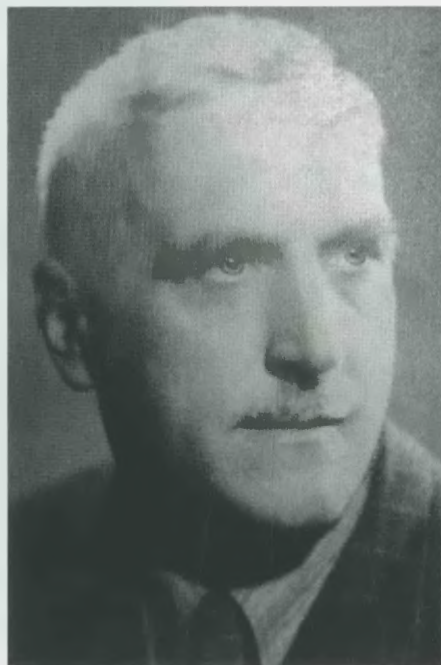
Siedzi od prawej Anna Płoska, później Lutyńska, Warszawa, ok. 1911-1912

Roman Lutyński w czasach studenckich

Anna Lutyńska (1893-1989)

Roman Lutyński (1887-1968)

Od lewej *Władysław, Maria i Jan Lutyńscy*

Rodzeństwo *Lutyńskich*, od lewej *Władysław, Jan, Maria i Zofia*

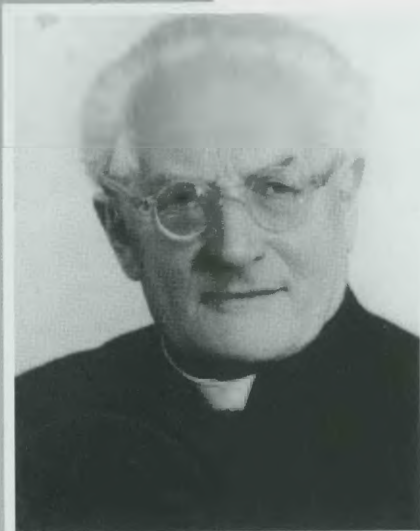
Rodzina Romana Lutyńskiego w końcu lat 30.

Siostry Zofia Włodek (ur. 1927) i Maria Huszcza (1924-1987), z d.Lutyńskie

Zofia Włodek, z d.Lutyńska

Ks. Bronisław Lutyński (1885-1974)

Czesław Lutyński (1889-1971)

Władysław Lutyński (1919-2002)

Jan Lutyński (1921-1988)

Wykaz eksponatów:

I *Maria i Franciszek Lutyńscy*

1. Akt zgonu Marii Lutyńskiej (kserokopia)
2. Akt zgonu Franciszka Lutyńskiego (kserokopia)

II *Ks. Bronisław Lutyński*

1. Dowód osobisty ks. Bronisława Lutyńskiego
2. Złoty Krzyż Zasługi
3. R. Lutyńska - Informacja o ks. Bronisławie Lutyńskim

III *Czesław Lutyński*

1. Fotografia Czesława Lutyńskiego
2. „Przegląd Lekarski” 1980 (kserokopia)
3. Nota biograficzna Czesława Lutyńskiego
4. Fragment książki „80 lat Jagiellonki” (5 stron kserokopii)
5. R. Kuffel „Jagiellończyków biografie niepospolite”, Płock 2006
6. Listy Reginy Lutyńskiej do Anny Stogowskiej

IV *Roman Lutyński*

1. Wezwanie do Komisji Weryfikacyjnej z 1951 r. (oryginał)
2. Orzeczenie Komisji Weryfikacyjnej Izby Adwokackiej dla R. Lutyńskiego 1951 r. (oryginał)
3. S. Kostanecki „Roman Lutyński” w „Fakty i Problemy”
4. K. Askanas „Roman Lutyński – prezes TNP” „Notatki Płockie” 1973 nr 5
5. A. Stogowska, Roman Lutyński, Prezesi TNP, Płock 2007
6. Portret Romana Lutyńskiego
7. R. Lutyński „Szkolnictwo w Płocku” „Życie Mazowsza” 1935

V *Władysław Płoski*

1. Legitymacja Towarzystwa Naukowego Płockiego Władysława Płoskiego
2. Fotografia braci bliźniaków Płoskich przy figurze
3. Fotografia - Władysław i Antoni Płoscy na ławeczce
4. Fotografia Władysława Płoskiego
5. Dowód osobisty Władysława Płoskiego
6. Dowód wpłaty na dar narodowy z 1919 r.

7. Telegram od mieszkańców Dłużniewa
8. Testament Władysława Płoskiego z 1935 r.
9. Biografia Władysława Płoskiego (kserokopia z maszynopisu)
10. Fotografie z Nagórek Dobrskich (6 sztuk)
11. Zaświadczenie Rady Opiekuńczej Powiatowej dla Wł. Płoskiego z 1941 r. o przyjęciu transportu

VI Jan, Stanisław i Kazimierz Płoscy

1. S. Kwasiborski „Od Wisły do Korostenia. Wspomnienia ochotnika 201 p. szwoleżerów”, Płock 1936
2. Karta pocztowa do rodziców Płoskich z 1918 r.
3. Fotografia Stanisława Płoskiego w mundurku szkolnym
4. List Stanisława Płoskiego do rodziców z 1919 (oryginał) i odpis
5. Informacja o Stanisławie Płoskim (wydruk komputerowy)
6. Kartka z notatkami
7. Fotografia - Kapral Jan Płoski
8. Fotografia Jana Płoskiego w czapce
9. Fotografia Kazimierza Płoskiego
10. Wycinek prasowy - nekrologi Kazimierza Płoskiego
11. Dokument potwierdzający przyznanie medalu K. Płoskiemu za zasługi wojenne 1939 -1945
12. Torebka po herbacie z Kopernikiem, własność Kazimierza Płoskiego

VII Maria Płoska

1. Akt ślubu Władysława i Marii Płoskich (oryginał)
2. Fotografia Marii Płoskiej
3. Fotografia Marii Płoskiej z 1936 r.
4. S. Kwasiborski „Maria Płoska” (artykuł)
5. Dyplom uznania Rady Naczelnej Ziemianek dla Marii Płoskiej (kserokopia)
6. Fotografie z Nagórek Dobrskich 1926 r.
7. „Złote wesele” Władysława i Marii Płoskich, 1943 r.
8. Fotografia rodzinna Marii i Władysława Płoskich z córką Zofią i jej mężem Stanisławem Milewskim

VIII *Eugeniusz Płoski*

1. „Wspomnienia. Czasy studenckie”, Płock 1938
2. E. Płoski, „Wspomnienia” (maszynopis)

IX *Anna Płoska - Lutyńska*

1. Tableau - Gimnazjum Płockie z 1925 r.
2. Tableau - Gimnazjum Żeńskie z 1925 r.
3. Fotografia Anny Płoskiej ze zjazdu koleżeńskiego w Płocku
4. Fotografie Anny Lutyńskiej (przy biurku, w TNP, portret)
5. Fotografia Anny z Płoskich Lutyńskiej
6. Nadbitka artykułu Anny Lutyńskiej „Maria Macieszyna”, Płock 1957
7. Patent Anny Lutyńskiej (odbitka ksero)

X *Władysław Lutyński*

1. Władysław Lutyński „Opowiadania rodzinne”, „Notatki Płockie” 2002 nr 2 s. 43-48
2. Władysław Lutyński „Moje wojenne wspomnienia”, Płocki Rocznik Historyczno Archiwalny 1999 T. V s. 195-204
3. A. Stogowska „Władysław Lutyński nie żyje”, „Notatki Płockie” 2002 nr 2 s. 42
4. A. Stogowska „Panowie Lutyńscy i Płoscy z „Jagiellonki” [w:] „100 lat Jagiellonki” s. 321-326
5. List Władysława Lutyńskiego do Anny Stogowskiej z 1998 r.
6. List Władysława Lutyńskiego do A. Stogowskiej z 1999 r.
7. W Lutyński „Administracja weterynaryjna i weterynaria sądowa”

XI *Jan Lutyński*

1. Fotografia
2. R. Kuffel „Jagiellończyków biografie niepospolite”, Płock 2006
3. Fotografia ze zjazdu koleżeńskiego w „Jagiellonce”
4. Fotografia ze spotkania koleżeńskiego
5. Biogram ze Słownika Socjologów Polskich
6. J. Lutyński

Dokumenty użyte przez Archiwum Państwowe w Płocku:

1. Akta Miasta Płocka, sygn. 22083, „Akta posiedzeń Rady Miejskiej i Prezydium od 4 września 1919 r. do 30 grudnia 1921 r.”
 - k. 2. Lista radnych Rady Miejskiej w Płocku.
 - k. 4, 35, 139, 196, 205, 295. Zaproszenia na posiedzenie Rady Miejskiej.
 - k. 9. Zaproszenie na posiedzenie prezydium Rady Miejskiej.
 - k. 27. Upoważnienie wypłaty uposażenia sekretarzowi Rady Miejskiej.
 - k. 293, 294. Sprawozdanie z posiedzenia Rady Miejskiej z dnia 7 kwietnia 1921 r.
2. Akta Miasta Płocka, sygn. 22085, „Załączniki do protokołów posiedzeń Rady Miejskiej za rok 1919 i 1920.”
 - k. 201, 202. Deklaracja Zjednoczonej Grupy Demokratycznej Radnych m. Płocka.
 - k. 342. Zaproszenie na posiedzenie Rady Miejskiej w Płocku.
 - k. 384, 389, 406. Wyciągi z protokołów posiedzeń Rady Miejskiej w Płocku.
 - k. 409. Wniosek nagły Radnych dotyczący zaopatrzenia miasta w żywność.
3. Akta Miasta Płocka, sygn. 22086, „Załączniki do protokołów posiedzeń Rady Miejskiej miasta Płocka od 18 lutego 1920 r. do 23 grudnia 1920 r.”
 - k. 56, 94, 321. Wyciągi z protokołów posiedzeń Rady Miejskiej. k. 63. Notatka sporządzona przez Romana Lutyńskiego odnośnie artykułu dotyczącego Rady Miejskiej zamieszczonego w „Kurierze Płockim”. k. 66. Informacja o budżecie miasta Płocka na rok 1920/1921.
 - k. 159, 160. Notatka sporządzona przez Romana Lutyńskiego dotycząca wydawania „Dziennika Zarządu miasta Płocka”.
 - k. 219, 223. Notatka sporządzona przez Romana Lutyńskiego

- dotycząca współpracy Magistratu z tzw. inicjatywą prywatną w zaopatrzenie miasta w artykuły żywnościowe.
- k. 438. Sprawozdanie z posiedzenia Rady Miejskiej.
4. Akta Miasta Płocka, sygn. 22088, „Księga protokołów posiedzeń Rady Miasta od 29 grudnia 1921 r. do 4 listopada 1922 r.”
 - k. 210, 213, 139, 241, 252, 309, 310, 323, 324, 348.
Sprawozdania z posiedzeń Rady Miasta Płocka.
 5. Akta Miasta Płocka, sygn. 22089, „Załączniki do protokołów posiedzeń Rady Miasta Miasta Płocka od 17 stycznia 1921 r. do 3 stycznia 1922 r.”
 - k. 78. Zaproszenie na posiedzenie rady Miejskiej i Magistratu miasta Płocka.
 - k. 215, 216, 217. Listy gratulacyjne w pierwszą rocznicę zwycięskich walk o Płock w wojnie z bolszewikami w 1920 r.
 6. Akta Miasta Płocka, sygn. 22497, „Uczestnicy Powstania Styczniowego, 1863 r.”
 - k. 4, 5, 23. Informacja dotycząca udziału Franciszka Lutyńskiego w powstaniu 1863 r.
 7. Akta Miasta Płocka, 22497, „Akta wyborów do Rady Miejskiej miasta Płocka z 31 sierpnia 1919 r.”
 - k. 5. Lista kandydatów na radnych z ramienia Polskiego Zjednoczonego Komitetu Wyborczego.
 - k. 38. Plakat wyborczy z listami kandydatów na radnych do Rady Miejskiej miasta Płocka z 1919 r.
 8. Inspektor Szkolny w Płocku, sygn. 223, „Akta dotyczące spraw personalnych nauczycieli”
 - k. 22, 109, 249. Zgoda Inspektora Szkolnego w Płocku na nauczanie religii w szkołach powszechnych w Płocku przez księdza Bronisława Lutyńskiego.
 - k. 23, 110, 250. Prośba skierowana do Inspektora Szkolnego w Płocku, dotycząca zgody na nauczanie religii w szkołach powszechnych przez księdza Bronisława Lutyńskiego.

- k. 56, 176, 278. Zgoda Kuratora Szkolnego na nauczanie religii w gimnazjum i szkołach powszechnych przez księdza Bronisława Lutyńskiego.
 - k. 325. Opinia dotycząca kwalifikacji zawodowych księdza Bronisława Lutyńskiego.
9. Sąd Okręgowy w Płocku 1918-1920, sygn. 149, „Władysław Płoski”
- k. 5. Deklaracja do wymiaru dodatku drożyznianego złożona przez Władysława Płoskiego.
 - k. 12. Wypis aktu urodzenia Anny Marianny Płoskiej.
 - k. 18-20. Wykaz stanu służby Władysława Płoskiego.
10. Starostwo Powiatowe w Płocku 1918-1939, sygn. 64, „Wykaz stowarzyszeń i związków”
- k. 10. Polska Macierz Szkolna.
 - k. 11. Stowarzyszenie Szkoła Średnia.
 - k. 13. Towarzystwo Bibliotek Parafialnych.
 - k. 18. Towarzystwo „Dom Ludowy”.
11. ZHP. Chorągiew Mazowiecka. Komenda Hufca Płockiego, sygn. 3, „Rozkazy i okólniki oddziału płockiego”
- k. 23. Informacja o mianowaniu księdza Bronisława Lutyńskiego kapelanem I Drużyny im. Szymona Mohorta.
12. Gimnazjum Męskie w Płocku, sygn. 39. „Akta dotyczące spraw personalnych uczniów”
- k. 67, 68. Lista uczniów przyjętych do Gimnazjum Męskiego na rok szkolny 1898/1999.
13. Akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickiej w Duninowie
- Rok 1885, poz. 143. Akt urodzenia Bronisława Lutyńskiego.
 - Rok 1887, poz. 137. Akt urodzenia Romana Lutyńskiego.
 - Rok 1889, poz. 64. Akt urodzenia Czesława Lutyńskiego.

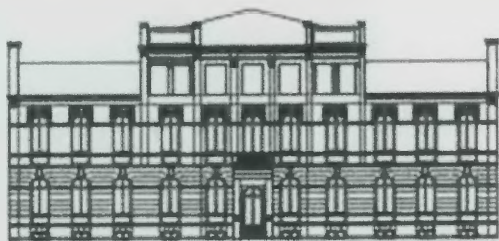
Artykuły z czasopism użyczonych przez Bibliotekę
im. Zielińskich TNP w Płocku:

1. „Do Dzieła”, 1906 r.
2. Lutyński, Włodzio, U źródeł Czarnej i Białej Wisłoki, „Głos Płockiej Młodzieży”, 1930, nr1/2, s. 31.
3. Lutyński, Bronisław, Z teki „savoir-vivru” ks. prefekta Lutyńskiego, „Głos Płockiej Młodzieży”, 1928, nr 1, s. 13-14 nr 2 s. 9-11.
4. Przyjazd Naczelnika Państwa, „Kurier Płocki”, 1921, nr 80, s. 1.
5. Naczelnik Państwa w Płocku, „Kurier Płocki”, 1921, nr 82, s.1, 2.
6. Naczelnik Państwa w Płocku - dokończenie, Kurier Płocki, 1921, nr 83, s.1.
7. Lista kapłanów wyświęconych 17 maja 1908 r., „Miesięcznik Pastorski Płocki”, 1908, nr 5, s. 170.

Opracowała
Iwona Typiak

4300 A

Książnica Płocka

im. Władysława Broniewskiego
ul. T. Kościuszki 6

e-mail: bibl@bibl.plock.pl, www.bibl.plock.pl

Książnica Płocka im. Wł. Broniewskiego jest instytucją samorządową, spadkobierczynią pierwszej w Płocku publicznej biblioteki miejskiej, którą powołano do życia 14 listopada 1937 roku. Reaktywowana po wojnie, dwukrotnie reformowana z powodu zachodzących zmian administracyjnych, pełni dziś ponownie funkcję miejskiej biblioteki publicznej oraz nadzoruje merytorycznie pracę samorządowych bibliotek w powiecie płockim.

W mieście zajmuje jeden z ciekawszych i okazalszych gmachów, z bogatą, ponadstuletnią tradycją. Funkcjonuje w nim wypożyczalnia główna, wypożyczalnia kaset wideo, czytelnia książek i czasopism oraz księgarnia biblioteczna. Na sieć biblioteczną Książnicy w mieście składa się ponadto pobliska wypożyczalnia muzyczna oraz 13 filii rozmieszczonych we wszystkich dzielnicach Płocka i Biblioteka dla dzieci im. W. Chotomskiej.

Placówka, obok działalności statutowej, prowadzi również działalność wydawniczą, promując m.in. szeroko pojęte dziedzictwo kulturalne miasta i regionu. W swoim dorobku ma już kilkadziesiąt godnych uwagi wydawnictw zwartych oraz przydatne, cieszące się uznaniem użytkowników wydawnictwa ciągłe.

Ustawiczna, bogata i różnorodna działalność edukacyjna i oświatowa biblioteki, uczyniła ją, pośród innych instytucji kulturalno-oświatowych w mieście, znaczącą i konkurencyjną placówką, mającą widoczny i niepodważalny wkład w aktywizację kulturalną środowiska lokalnego, a także cenne doświadczenia i efekty w zakresie prowadzonej pod kierunkiem naukowców uniwersyteckich animacji czytelnictwa dziecięcego. We wszystkich wspomnianych działaniach i projektach kulturalnych Książnicę Płocką od 2000 roku wspiera wydatnie Płockie Stowarzyszenie Przyjaciół Książki i Bibliotek.

[Faint, illegible text at the top of the page, possibly a title or header.]

[Faint, illegible text in the upper middle section.]

[Faint, illegible text in the middle section.]

[Faint, illegible text in the lower middle section.]

[Faint, illegible text in the lower section.]

[Faint, illegible text in the lower section.]

[Faint, illegible text in the lower section.]

41-

Książnica Plocka ul. Kościuszki 6

4300.A

Książnica Płocka

Książnica Płocka jest instytucją
finansowaną przez
Urząd Miasta Płocka

